

SKY 103 İKTİSAT I

HÜKÜMET MÜDAHALELERİ

Doç.Dr.Gülbiye Y. YAŞAR

Dolaysız ve Dolaylı Müdahale

- Dolaysız Müdahale
 - Fiyat Tavanı
 - Fiyat Tabanı
- Dolaylı Müdahale
 - Vergilendirme

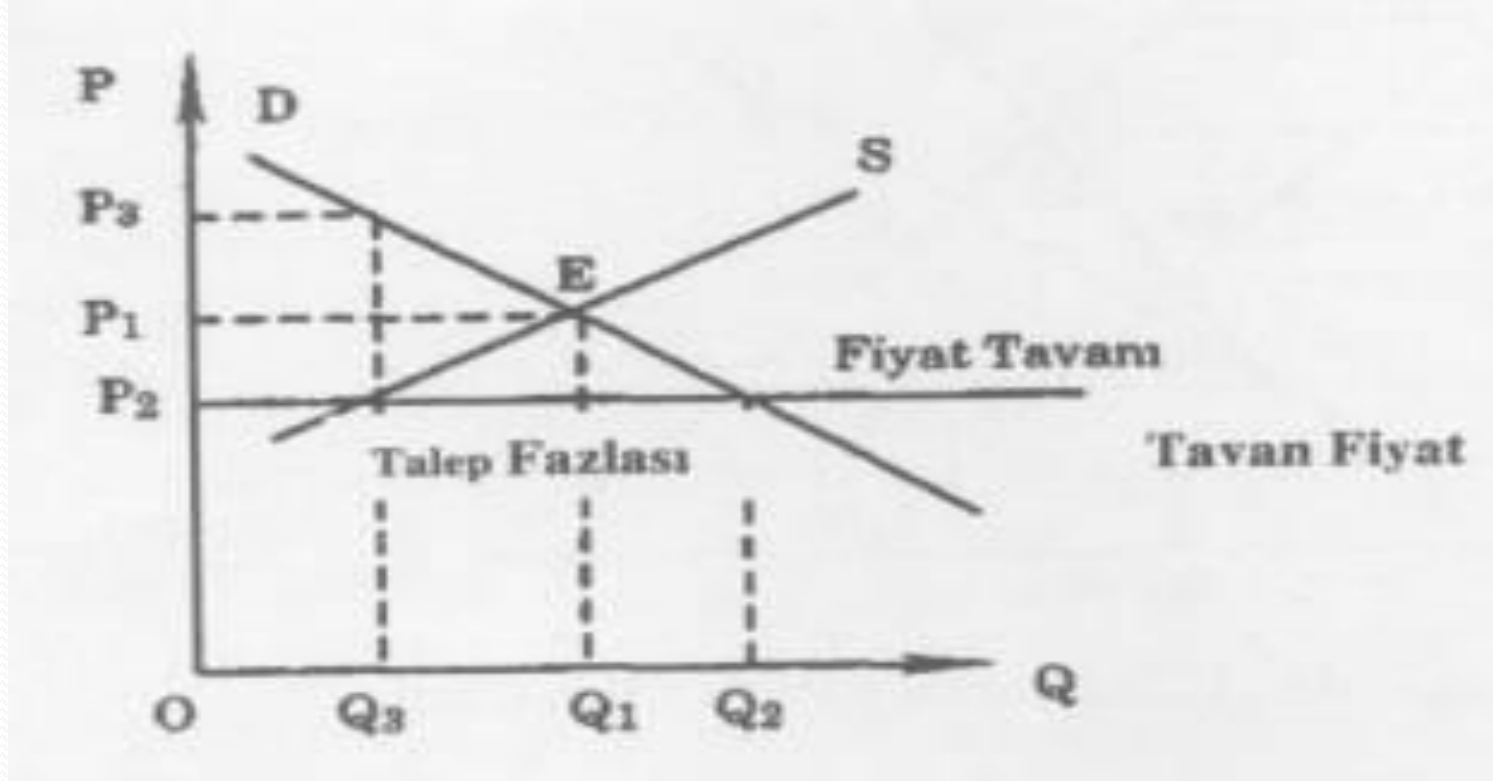
Fiyat Tavanı

- Hükümetin malın piyasada işlem göreceği (alınıp satılacağı) en yüksek fiyatı belirlemesidir.
- Fiyat piyasada oluşan denge fiyatının altında tespit edilir.
- Fiyat tavanı uygulaması Şekil 1'de gösterilmiştir.

Fiyat Tavanı Uygulamasının Amacı

- Özellikle savaş ve kıtlık zamanlarında tüketiciyi korumak
 - Bu dönemlerde ürünler azalır
 - Tüketiciler psikolojik nedenlerle (ileride bu malı bulamayacağı veya fiyatının çok yükseleceği) mala hücum eder veya aşırı stoklama eğilimi doğar
 - Bu durum FİYATLARI YÜKSELTİR.
 - Bu durumda devlet, alamayacak durumda olan düşük gelirlili grupların zorunlu gereksinimlerini karşılamaları için belirler

Şekil 1: Piyasa Dengesine Müdahale: Fiyat Tavanı

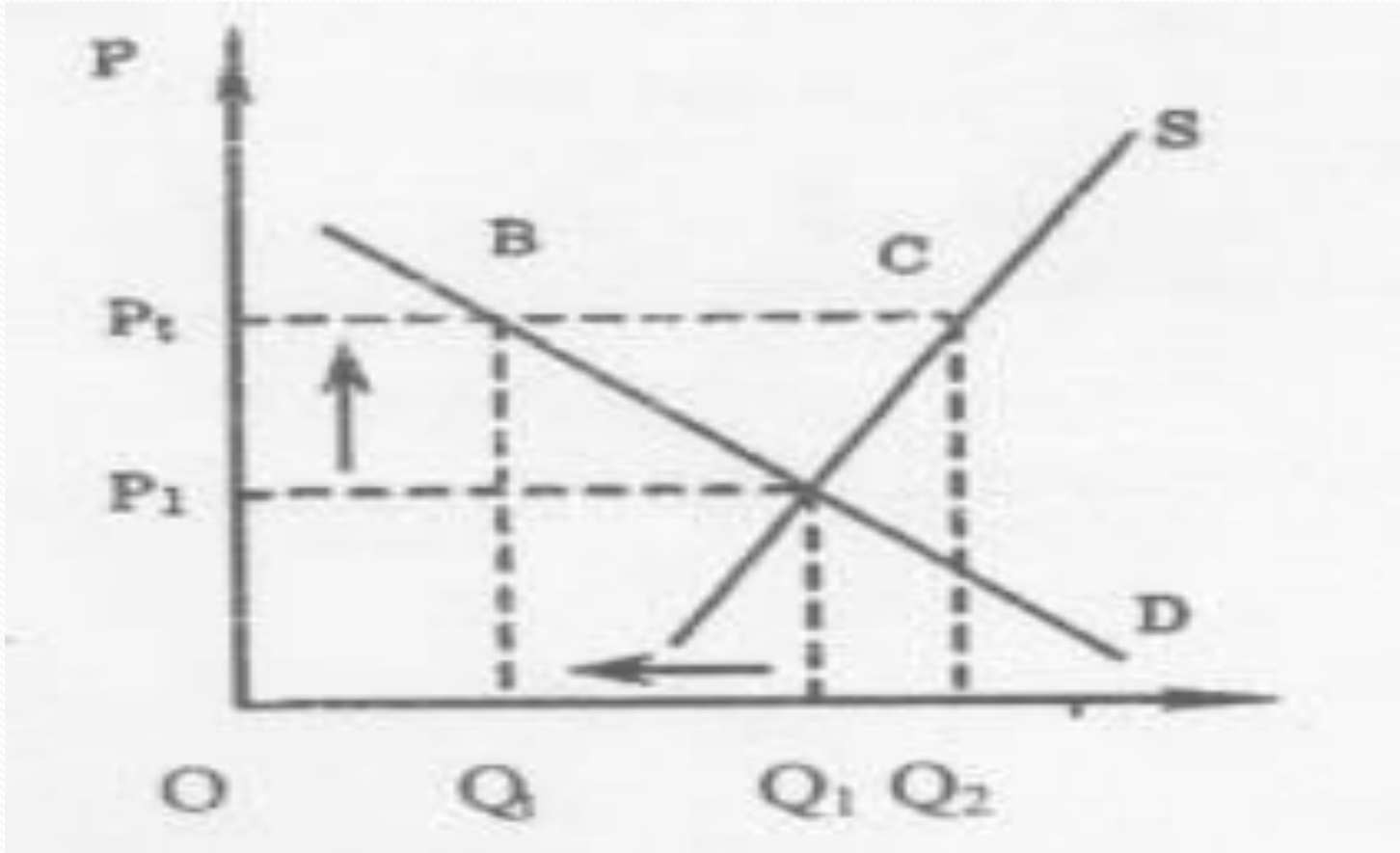
Fiyat Tavanı Uygulamasının Sonuçları

- Karaborsa
- Çözüm için seçenekler
 - İlk gelene hizmet (önce gelen alır)
 - Devlet malı karneye bağlayabilir (tayın kuponu)
 - Devlet arzı artırabilir (ithalat vb yoluyla)

Fiyat Tabanı

- Hükümetin malın piyasada işlem göreceği (alınıp satılacağı) en düşük (minimum) fiyatı belirlemesidir.
- Amaç;
 - Çiftçileri (destekleme fiyatları)
ve
 - İşçileri (asgari ücret) korumaktır

Şekil 2: Fiyat Tabanı: Fiyat Desteği

Vergilendirme

- Amaç;
 - Hükümet harcamalarını finanse etmek
 - Ekonomiyi düzenlemek
 - Kaynakların dağılımını etkilemek
 - Gelir dağılımını değiştirmek

Vergilendirme

- Dolaysız vergiler
 - Faktör gelirleri (rant, ücret, faiz, kar) ve servet üzerinden alınır
- Dolaylı vergiler
 - Mallar için yapılan harcamalar (türetim) üzerinden alınır

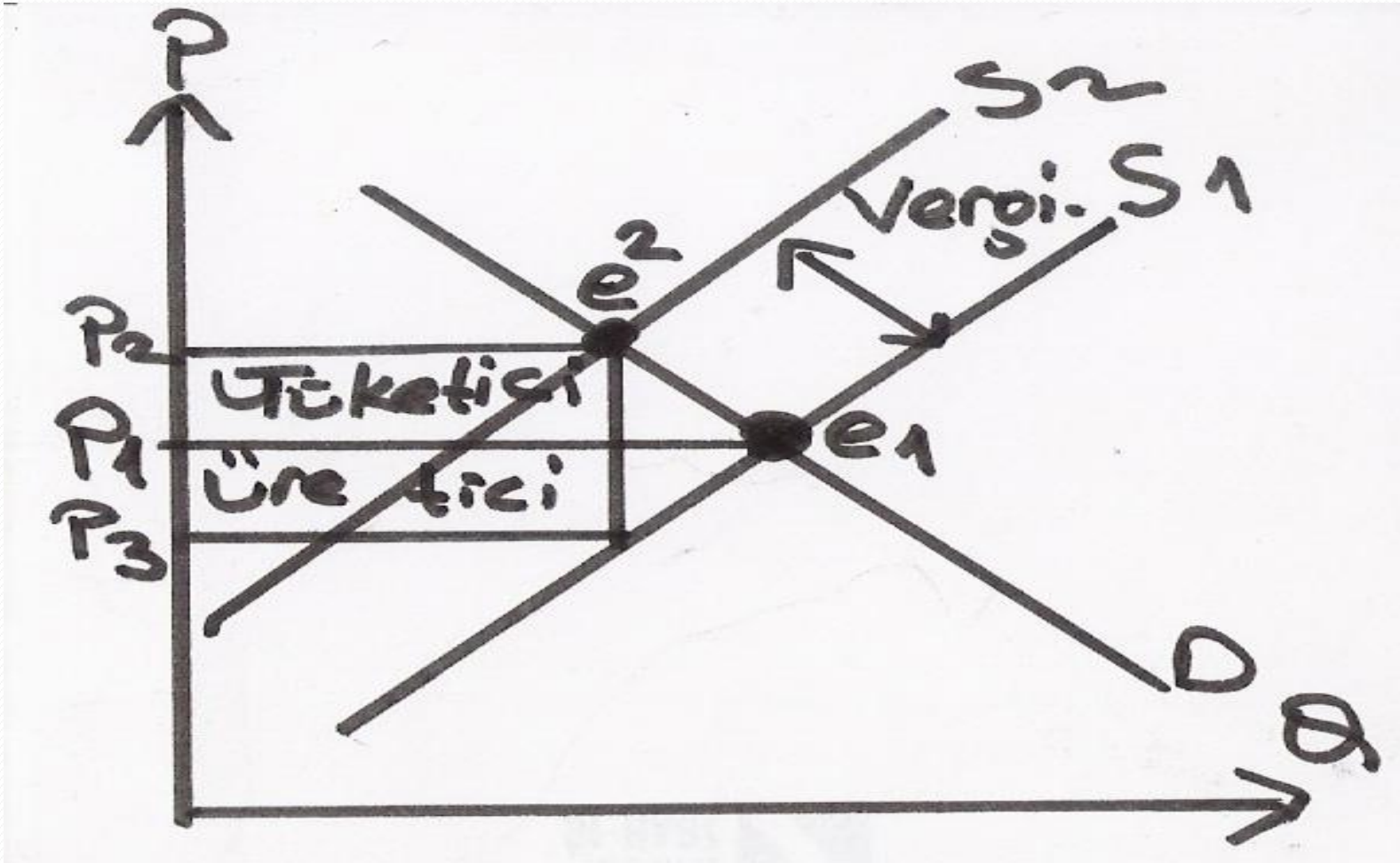
Vergilendirme

- Dolaylı vergiler
 - Spesifik vergiler
 - Birim mal üzerinden alınır
 - 1 paket sigara veya 1 litre benzinden alınan vergi gibi
 - Ad volarem vergiler
 - Malın satış değeri üzerinden alınır
 - 1 kilo peynirin satış değeri üzerinden %8 KDV alınması gibi

Vergi Yansıması

- Hükümetin mallar üzerinden aldığı verginin üreticiler (saticılar) ve tüketiciler (alıcılar) arasında bölüşülmesine vergi yansıması denir.
- Spesifik bir verginin tüketiciler tarafından ödenen kısmı, vergi öncesi piyasa fiyatı ile vergi sonrası piyasa fiyatı arasındaki fark kadardır.
- Verginin üreticiler tarafından ödenen kısmı ise, verginin tüketici tarafından ödenmeyen kısmıdır.

Şekil 3: Vergi yansımaları

Kaynaklar

- Erdal Ünsal (2010), İktisada Giriş, İmaj Yayınevi, Ankara.
- Nazım Kadri Ekinci (2010), Modern Mikro İktisat, Efil Yayınevi, Ankara.
- A. Koutsoyiannis (1997), Modern Mikro İktisat, Çev:Muzaffer Sarımeşeli, Gazi Kitabevi, Ankara.

